

Комп'ютер і дитина. Які небезпеки чекають на неї в інтернеті.

XXI століття - час нових підходів у розвитку й вихованні дітей. Сучасні діти значно інтелектуально розвиненіші, ніж їхні однолітки 7-10 років тому, а їхні батьки зовсім не беруть до уваги емоційного віку і фізіологічного стану своїх малюків. У результаті — діти вправно читають англійською, годинами сидять біля комп'ютера, але страждають на десятки фобій і фізично слабкі. Сучасні технології, безперечно, корисні. Проте у багатьох батьків складається враження, що веб-камера не гірше за матусю доглядає за дитиною, а віртуальний репетитор може замінити реального викладача та вихователя під час формування інтелекту дитини. Водночас тривога навчених життям бабусь і мам цілком обґрунтована: без «тонкого» дисплея перед очима і hands-free у вухах дитина набагато краще збереже зір, слух, фізичне та психічне здоров'я

Для багатьох батьків актуальне запитання: коли найкраще знайомити дитину з комп'ютером? Щодо цього існує безліч думок. Більшість фахівців стверджують, що ази комп'ютерної техніки можна опановувати не раніше 8—9 років. Водночас у багатьох школах започатковано експериментальну програму «Сходишки до інформатики», яку викладають із першого класу, тобто із шестирічного віку. Схиляємося до думки, що доцільніше робити це саме з першого класу, під керівництвом фахівця, у чітко відведений проміжок часу, у продуманій системі подання знань — це краще, ніж удома, із друзями, без батьків, не контролюючи часу.

Починати треба дуже обережно: перші сеанси за комп'ютером не повинні перевищувати для дітей 6—7 років — 15 хвилин, для підлітків (12—15 років) — півгодини. Щомісяця час роботи за монітором можна подовжувати на 5—10 хвилин, доводячи до максимум 1,5—2 годин на день для дітей підліткового віку. Оптимальний графік для дитини: 15—30 хвилин роботи (залежно від віку) та 10-хвилинна перерва (краще погуляти надворі, погратися з однолітками, зробити гімнастику, поратися по господарству, а не сидіти перед телевізором чи із книжкою). Краще, коли дитина працює за комп'ютером під наглядом дорослих, які чітко обмежують час її перебування перед монітором.

Придбавши комп'ютера, батьки постають перед не менш актуальним питанням — де його поставити? Фахівці вважають, що бажано — не в дитячій кімнаті, навіть якщо це подарунок дитині. Такий прилад може порушити гармонію простору дитячої кімнати. Крім того, звикнувши до Інтернету, дитина може потайки вмикати комп'ютер уночі або засиджуватись перед ним до ранку...

Зупинімося детальніше на взаємодії дитини з Інтернетом. За даними багатьох досліджень, сьогодні в Україні понад 200 тисяч дітей віком від 5 до 18 років користуються Інтернетом, і щороку ця цифра зростає приблизно на 30 %. Але лише близько 15 % батьків цікавляться, з якою саме інформацією працює дитина, а про способи захисту від небажаної для дітей інформації в Інтернеті знає тільки половина з них. Непоінформованість дорослих, безумовно, тільки на руку тим, хто хоче і знає, як скористатися дитячою довірливістю. Це просто, адже всесвітня павутина — саме те місце, де разом з анонімністю можна позбутися батьківського контролю й відверто поговорити про наболіле. Інтернет-хижаки виходять на контакти з дітьми у чатах, у програмах обміну миттєвими повідомленнями, через електронну пошту. Прихильністю, увагою, добротою, а часом і подарунками — спокусити жертву досить легко. Знайшовши по той бік екрана невидимого друга, підліток (та й дорослий також!) може поскаржитися на свою тяжку долю, називати «імена, паролі і явки» — тобто місце роботи, домашню адресу, свої й чужі звички, суму кишенькових грошей, кількість побутової техніки вдома... Наступний етап — зустріч «у реалі», яка може мати найнесподіваніші наслідки. Саме про це — про результати інтернет-сповідей — діти та дорослі найчастіше забувають.

Частково спілкування з негативними сайтами «забезпечують» комп'ютерні клуби, кількість яких щороку зростає. Батьки вважають, що якщо дитина сидить під наглядом дорослих у клубі, це краще, ніж якби вона випивала, лихословила чи палила у дворі. А в Інтернеті, на думку батьків, школяр може отримати не тільки більше інформації про

шкідливі звички, а і знайти людей, які його в цьому підтримають! Так батьки заспокоюють себе. І якщо вдома ще можуть, наприклад, переглянути список відвіданих сайтів або отриманих листів, повідомлень, картинок, то у місцях масового доступу, тобто комп'ютерних клубах, Інтернет-кафе, адміністратори рідко звертають увагу на те, які сторінки відвідують діти, в якому спілкуються чаті, як реагують на це спілкування.

Навіть на найбезневинніших, здавалося б, інтернет-ресурсах на дитину чатують безліч небезпек. Наприклад, у «рекламному вікні» може з'явитися фотографія оголеного тіла або ще більш відвертої сцени. Татам і мамам кібер-дитини варто заздалегідь розповісти їй про те, на що можна натрапити у Всесвітньому павутинні. Поясніть їй, що в Інтернеті існують темні закутки, дивні незнайомці й лиховісні кубла, де «гуляти» дуже небезпечно. Ознайомте її із правилами безпеки у віртуальному світі.

Буде краще, якщо з дитиною до 10—12 років в Інтернет-прогулянку вирушить хтось зі старших. Нехай дитина сидить за клавіатурою і вчиться користуватися технікою, головне — щоб ви контролювали весь маршрут її «подорожей». Якщо дитина сидить в Інтернеті сама, слід подумати про вибір програм фільтрації.

Якщо дитина користується електронною поштою, зареєструйте для неї не одну, а кілька скриньок. Особисту зазвичай створюють на сервері свого провайдера — тільки для листування із друзями. Другу — на безплатному поштовому сервері. Цією адресою можна користуватися для реєстрації в онлайн-іграх, на форумах, для участі в дитячих віртуальних конкурсах. У багатьох поштових програм є вмонтовані фільтри, які захищать поштову скриньку дитини від спаму. Якщо спам усе ж потрапляє в поштову скриньку малюка, поясніть йому, що відповідати на такі повідомлення не можна в жодному разі! Будь-яка відповідь стане сигналом — адреса актуальна, діє, і потік листів зросте у кілька разів. Навчіть дитину видаляти небажані повідомлення і вносити зворотну адресу у спам-фільтр. Зверніть увагу дитини на те, що не можна відкривати вкладених файлів, які приходять із незнайомих адрес. Заражений вірусом файл може прийти навіть від друга, якщо той його не перевірів. Якщо ваш маленький комп'ютерний геній знатиме, що віруси здатні знищити все, що є в комп'ютері, зокрема його улюблені ігри, малюнки й фотографії, — він стане обережним...

Ніщо не вабить так дітей, як віртуальна реальність! Саме там вони стають всемогутніми героями. Тому спробуйте укласти з дитиною договір, який можна повісити біля комп'ютера. У договорі (у жартівливій формі) дитина має пообіцяти, що користуватиметься комп'ютером тільки після уроків і не більше, наприклад, двох годин на день. Відповідний годинник (згодиться навіть кухонний) фіксуватиме дотримання цієї угоди.

Ігри, які нині продаються в Україні, практично не мають жодних вікових градацій. Дуже часто в потоку піратських копій трапляються «негативні» ігри. Батькам слід звернути увагу на ті з них, де багато крові, насильства і вбивств, і заборонити дітям гратися в них. Якщо батьки не хочуть, щоб їхні діти деградували, ставали агресивними, озлобленими, ненавиділи увесь світ, треба купувати ігри на логічне мислення, стратегії, які сприяють розумовому розвитку.

На жаль, багато дітей замінюють живе спілкування та ігри на спілкування у різноманітних чатах, форумах тощо. Статистика підтверджує, що багато віртуальних «друзів», які видають себе за дітей, — насправді лихі й підступні дорослі. Щорічно близько 30 % юних користувачів мережі зазнають домагань педофілів. Зловмисники використовують стандартні прийоми, які завжди спрацьовують: видають себе за героїв мультиків, надсилають посилання на «дитячий ресурс із веселими картинками» або пропонують зустрітися...

Категорично забороняйте дитині публікувати в Інтернеті й повідомляти будь-кому свою домашню адресу, телефон, вік, справжнє прізвище, ім'я та надсилати незнайомцям свої фотографії. Краще хай вона буде в мережі Карлсоном, Мумій-Троллем, ким завгодно! Підтримуйте цей образ, поки дитина перебуває в Інтернеті, але не забувайте виходити з нього, вимикаючи комп'ютер...

За даними Інтернет-досліджень, 9 із 10 дітей віком від 8 до 15 років натрапляють в Інтернеті на порнографію, близько 17 % регулярно зазирають на заборонені сайти, а приблизно 5,5 % готові втілити побачене там у життя... У мережі можна знайти і пропаганду насильства, фашизму й садизму. Дитині можуть розповісти, які приємні на смак наркотики, які незабутні відчуття викликає алкоголь і як виготовити саморобну бомбу. Тому батьки мають надзвичайно відповідально ставитися до перебування своїх дітей у Мережі, пояснювати наслідки негативної інформації, вчити дитину протистояти привабливим пропозиціям, робити обдумані висновки.

Особливо актуальна проблема комп'ютерної залежності. Зокрема, за даними американських фахівців, маленькі пацієнти з таким діагнозом проводять за комп'ютером 16—18 годин на добу. Діти скаржаться на бажання якнайшвидше увійти в Інтернет — щойно покинувшись або повернувшись зі школи. Якщо вони не можуть цього зробити, то впадають у стан пригніченості й депресії. Найбільш схильні до цього захворювання діти від 14 до 19 років. І тоді доводиться залучати до лікувальної допомоги психіатричну службу.

Але правила створено, щоб їх порушувати. Безперечно, будь-яка дитина, коли дорослішає, шукає можливості безконтрольно сидіти в Інтернеті. Саме тому батьки мають привчити своє чадо до розумного використання Інтернет-ресурсів ще до того, як підліток зможе обходити виставлені батьками фільтри для небажаної інформації.

Варто пам'ятати:

1. Доцільніше знайомити дитину з комп'ютером під керівництвом фахівця, у чітко визначений проміжок часу, за продуманою системою викладання — це краще, ніж удома, із друзями, без батьків, без контролю часу.

2. Перші сеанси за комп'ютером не мають перевищувати: для дітей 6—7 років — 15 хвилин, для підлітків (12—15 років) — півгодини.

3. Оптимальний графік роботи з комп'ютером для дитини: 15—30 хвилин роботи (залежно від віку) і 10-хвилинна перерва.

4. Ставити комп'ютер бажано не в дитячій кімнаті.

5. Батькам необхідно цікавитися, з якою саме інформацією працює дитина в Інтернеті.

6. Краще, якщо з дитиною до 10—12 років в Інтернет-прогулянку вирушить хтось із дорослих.

7. Батькам варто заздалегідь розповісти дитині про те, із чим можна зіштовхнутися у всесвітньому павутинні.

8. Якщо дитина користується електронною поштою, зареєструйте для неї не одну, а кілька скриньок.

9. Категорично забороняйте дитині публікувати в Інтернеті й повідомляти будь-кому свою домашню адресу, телефон, вік, справжнє прізвище, ім'я й пересилати незнайомцям свої фотографії.

10. Батькам слід звернути увагу на комп'ютерні ігри, в яких багато крові, насильства і вбивств, і жорстко заборонити гратися в них дітям.

11. Батьки мають вчити дітей протистояти привабливим пропозиціям в Інтернеті, робити обмірковані висновки, при потребі радитися з дорослими.

12. Необхідно проговорювати з дітьми проблему комп'ютерної залежності, вчити їх самостійно обмежувати свій час у Мережі і взагалі перед комп'ютером.

13. І наостанок. Батьки мусять завжди пам'ятати: Інтернет ніколи не замінить дитині дім і сім'ю, радість спілкування з батьками та однолітками, тому обмеження, що гарантують безпеку, мають бути не у батьківських заборонах, а у дитини в голові.